

Ali Smith

Esriptora

L'autora escocesa, Premi Llibreter 2020, està considerada una de les veus més brillants del Regne Unit. Amb les novel·les 'Tardor' i 'Hivern' Smith va encetar un projecte literari sobre el pas del temps que ha rebut l'aval unànim de crítica i lectors.

ANGELO CARCONI / EFE

“La moneda humana real no són els diners, és el llenguatge”

◆◆◆◆◆ Núria Juanico Llumà

Ali Smith (Inverness, 1962) va proposar-se el 2015 un repte literari: escriure quatre novel·les –cadascuna durant una estació de l'any– i publicar-les com més aviat millor després de posar-hi el punt final. Les dues primeres parts d'aquest experiment (titulat *Quartet estacional*) van arribar a Catalunya entre el 2019 i el 2020 amb les novel·les *Tardor* i *Hivern*, publicades per Raig Verd, que llançarà *Primavera* el 8 de febrer i *Estiu* el 30 d'agost. Smith plasma amb la fugacitat del temps i de la immediatesa, alhora que reflexiona sobre el Brexit, la crisi migratòria, la postveritat i les *fake news*.

Què la va motivar a escriure el *Quartet estacional*?

Va començar com una mena de repte, fins i tot un joc, amb la mateixa idea de la forma d'una novel·la. El 2014 vaig entregar una novel·la (*Com ser-ho alhora*, Raig Verd, 2015) al meu editor britànic gairebé un any després de la data acordada. Quan em vaig disculpar per la tardança em va dir: “No et preocu-

pis, encara podem publicar el llibre dins del termini”. I així ho van fer: sis setmanes després tenia a les meves mans els exemplars. Habitualment la publicació d'una novel·la tarda entre nou i divuit mesos. Estava entusiasmada pel fet que fos possible publicar alguna cosa tan ràpid des que s'havia escrit. Em va fer pensar en els grans novel·listes victorians, com Dickens, que publicava el que escrivia tan aviat com ho escrivia.

I això la va animar a embrancar-se en un projecte de llibres que s'havien de publicar gairebé de manera immediata.

Vaig demanar al meu editor si podria fer una sèrie de novel·les que, des de feia prop de vint anys, tenia al cap. Volia basar cada llibre en una estació de l'any i escriure'n un cada any, publicant-los tan aviat com fos possible des que entregava el manuscrit. Ell ho va plantejar a tot l'equip editorial i van respondre amb un sí entusiasta. Al final del 2015 vaig començar a escriure *Tar-*

“LA FICCIÓ EXISTEIX PERQUÈ PUGUEM ACOSTAR-NOS A VERITATS QUE SÓN DIFÍCILS D'EXPRESAR”

dor. Un mes després, el 2016, el planeta s'havia capgirat sísmicament: el Regne Unit estava sota l'ombra d'un món nou de trinca, el Brexit, i internacionalment les eleccions presidencials nord-americanes havien sacsejat els Estats Units, i la resta de nosaltres també.

A molts llocs s'ha definit *Tardor* com “un llibre sobre el Brexit”.

Vaig començar el projecte com una mena de *jeu d'esprit* sobre el temps i la novel·la. Plantejava com les narratives funcionen en temps real, des de les superfícies fins a les profunditats, i el Brexit era una de les narratives sobtades que donaven forma a aquella època. *Tardor* és un llibre sobre el temps i els temps, i com aquest temps ens fa i ens desfà a nosaltres, sobre com el temps passa de manera lineal i cíclica a través nostre, i nosaltres a través seu.

Tant a *Tardor* com a *Hivern* preval la idea que la veritat és canviant, no és fixa. Per què volia parlar de la veritat i de les *fake news*?

La ficció és el contrari de les mentides. Una mentida existeix a propòsit per subvertir la veritat. La ficció existeix perquè així puguem acostar-nos a veritats que són difícils d'expressar o d'articular. Les *fake news* tenen una agenda. Les mentides també. L'agenda d'un relat és només el relat. No crec que la veritat canviï. Una de les nostres fonts més antigues de la veritat ha sigut sempre la ficció. Sé segur que les *fake news* són tan antigues com els turrons, i sempre hi són perquè algú en algun lloc vol poder, diners o territori. Però la ficció ens n'alerta i revela les estructures de poder, d'origen, d'identitat, de valor.

A *Tardor*, la mare de l'Elizabeth diu que està cansada de les notícies perquè sempre són inventades. ¿Vostè també està cansada de la informació?

Les notícies són com sempre han sigut, excepte que ara van molt més ràpid. Això pot convertir qualsevol mitjà de comunicació en una eina eficaç per al desconcert humà, per a la distracció i la persuasió a mans de les persones que els controlen i que ens volen controlar. No estic parlant del periodisme, que ara necessitem més que mai perquè estem en un moment de simplificacions poderoses sobre tot el que passa al voltant nostre. Ara tots portem les notícies i els mitjans de comunicació molt a prop, a la butxaca, al palmell de la mà, en forma d'una petita pantalla. Això ens suggereix una cosa que és falsa: que el món és petit, que té la mida d'una butxaca, que tot el que passa al nostre voltant és de la mida d'una pantalla petita i que el temps no és res més que l'impacte de la següent notícia empenyent l'última notícia (de fa una setmana, un dia, cinc minuts abans) a l'oblit.

A les seves novel·les veiem sovint jocs de llenguatge i experiments lingüístics. Per què?

La llengua és la millor forma de comunicació, la més versàtil, simultàniament la més complexa i la més simple. Hi ha llenguatge a tot arreu, hi ha llenguatge en qualsevol silenci. El llenguatge verbal és la revelació de la família, ja que cap idioma existeix en singularitat i cadascun dels nostres llenguatges verbals s'ha produït a partir de la fusió amb altres llengües. Els nostres cervells desitgen i estan equipats per convertir-se en adeptes de llenguatges de tota mena. Quan les paraules tenen un significat, tots tenim un significat. Per això el llenguatge es relaciona directament amb el valor. En anglès, la frase diu *to tell a story*, i la paraula *tell* també s'utilitza per comptar diners, per als caixers bancaris (*banc tellers*). La moneda humana real no són els diners, és el llenguatge.

Des que es va publicar *Tardor*, Boris Johnson s'ha convertit en primer ministre del Regne Unit, Trump ha perdut la presidència dels EUA i estem vivint una pandèmia mundial. Com veu el futur?

Fulles, branques nues, brots, fulles noves. Mentrestant, nosaltres continuem fent el que els humans fan mentre som aquí i estem vius: esbrinar què vol dir què i què val la pena, una vegada més, per primer cop.◆